

Радинський Сергій

кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Дячун Ольга

кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Serghiy Radynskiy

PhD (Economics)

Associate Professor of Economics and Finance Department
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

Olga Dyachun

PhD (Economics), Docent

Associate Professor Department of Economics and Finance
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙ ESSENCE AND CLASSIFICATION OF FINANCIAL INNOVATIONS

Постійні зміни технологічного способу виробництва закономірно супроводжуються інноваціями у фінансовій сфері, які, у свою чергу, мають властивість сприяти інноваційному оновленню бізнесу. Сучасні тенденції глобалізації та формування цифрової економіки переводять фінансові інновації на якісно новий щабель розвитку.

Різноманітні науковці по-різному розглядають сутність дефініції «фінансові інновації». Зокрема, на переконання Циганової Н. «фінансові інновації – це нові або удосконалені фінансові технології, послуги, продукти, організаційні форми, які є результатом інноваційної діяльності і у фінансовій сфері несуть у собі позитивний ефект для функціонування економіки» [6].

З точки зору Пантелєєвої Н., фінансова інновація визначається як результат творчого пошуку нового підходу до вирішення проблеми у фінансовій галузі, який реалізується шляхом створення та дифузії нових фінансових інструментів, продуктів, технологій, процесів, інститутів, орієнтованих на управління фінансовими ресурсами та ризиками з метою забезпечення розвитку, конкурентоспроможності та фінансової стійкості в умовах мінливості економічного середовища, невизначеності та інформаційної асиметрії [4, С. 69].

На думку Федоренко В., «Фінансові інновації – це процеси конструювання й запровадження в обіг нових фінансових інструментів, технологій фінансового інвестування» [5, с. 47].

На переконання Азаренкової Г. «Фінансові інновації – це методи, застосовувані підприємствами для здійснення операцій із новими видами фінансових активів або нових операцій із уже наявними активами» [1, с. 78].

У дослідженні [3] фінансові інновації розглядаються у вузькому та широкому сенсі. У вузькому значенні фінансові інновації визначаються як будь-які нововведення у фінансових інструментах – (абсолютно нові інструменти, комбінації традиційних інструментів, модифікації традиційних інструментів, нове застосування наявних інструментів і т. п.). У широкому значенні фінансові інновації включають будь-які нововведення у будь-якому з елементів фінансової системи (ринки, інститути, інструменти, регулювання).

На наш погляд, фінансова інновація – це нові процеси, що запровадження в обіг інноваційні фінансові технології, фінансові інструменти та фінансове інвестування.

Фінансові інновації не є новим явищем, адже вони супроводжували розвиток технологічних інновацій із самого початку. Загальновідомо, що фінансові і технологічні інновації пов'язані між собою і спільно еволюціонують. З одного боку, фінансові інновації створюють механізм для фінансування інноваційних технологічних проектів у ситуаціях, коли традиційні джерела фінансування є недоступними через високий інвестиційний ризик.

З іншого боку, внаслідок технічного і економічного прогресу структура бізнес-процесів ускладнюється, виникають нові види ризику, що, своєю чергою, змушує фінансову систему і фінансові ринки адаптуватися до змін і модернізуватися відповідно до нових вимог господарюючих суб'єктів і викликів сучасного світу. Це дає можливість зробити висновок, що без фінансових інновацій технологічний та економічний розвиток уповільнився би, а багатство націй було б меншим. Водночас застосування фінансових інновацій було б обмеженим без попиту, джерелом якого є технічний прогрес.

Здійснюючи дослідження різновидів та класифікації фінансових інновацій, то відомі наступні підходи до класифікацій:

1. До інновацій фінансових продуктів та інструментів відносяться інструменти фінансування (корпоративні та боргові папери), інструменти хеджування (деривативи), спеціальні фінансові послуги (злиття і поглинання, внутрішній викуп компаній, проектне фінансування).

2. Інноваційні фінансові процеси охоплюють інновації, обумовлені вдосконаленням технологій (електронний банкінг, електронні гроші та ін.) та інновації в засобах фінансування та виконання (секюритизація активів, створення пулів та ін.).

3. Інновації, пов'язані з інструментами участі в капіталі та інновації, пов'язані з борговими інструментами.

4. Головною класифікаційною ознакою є сфера виникнення та використання інновацій: фінансові ринки, фінансові інститути, фінансові інструменти, фінансові операції та послуги, а також фінансові технології.

На сучасному етапі фінансові технології (фінтех) – це ціла галузь, що складається з компаній, які використовують інноваційні фінансові технології і складають конкуренцію традиційним фінансовим продуктам і послугам банків та інших фінансових посередників. Їхня поява стала можлива завдяки прискоренню глобалізації та поглибленню економічної взаємодії суб'єктів на усіх рівнях, поширенню інтернет-мереж і рівня комунікацій, посиленню економічної мобільності й розвитку інноваційного підприємництва. Фактично фінтех руйнує монополію фінансових посередників на надання фінансових послуг і створює могутній імпульс для оновлення фінансового інструментарію, що обслуговує бізнес.

Використання фінтеху є перспективним у пошуку альтернативних джерел фінансування бізнесу, особливо – інноваційного (наприклад, на основі краудфандингу, кредитування P2P тощо), розвитку страхування та ризик-менеджменту, торгівлі і розрахунків. Найбільш перспективними напрямками розвитку фінансових технологій є робота з хмарними технологіями, біг-дата, безконтактними мобільними технологіями, біометрією, блокчейн, штучним інтелектом тощо.

Щодо розвитку інноваційного підприємництва, то використання можливостей фінтеху доцільно за такими напрямками: пошук джерел фінансування (P2P-кредитування, краудфандинг); розрахунки та платежі (P2P-платежі на основі онлайн-платформ, сервіси B2B-переказів, хмарні каси, старт-термінали, сервіси масових виплат); управління бізнесом та фінансовий інжиніринг (хмарні додатки з фінансового планування, сервіси цільових накопичень, робо-едвайзинг, алгоритмічна біржова торгівля та ін.) [6].

Отже, концепт фінтех вже став традиційним, адже в його основі лежить нове сприйняття економічних процесів, при чому його основними рушійними силами стали наявність мобільного Інтернету та поширення смартфонів із додатками, розвиток соціальних мереж, необхідність спрощення та зменшення періоду обслуговування, функціонування у

форматі «24/7», а з іншого боку посткризова втрата довіри клієнтів до банківських установ та незадоволеність банківськими послугами.

Дані позитивні виміри та негативні прояви сформували нішу, котра, в тому числі, створює вагомі засади для розвитку Fintech, а також визначає значні можливості інвестування даних процесів. Фінтех-компанії вже становлять загрозу для традиційних гравців, тобто банків [2]. Звіт відомого рейтингового агентства The Pulse of Fintech підтверджує дану точку зору, адже у 2018 році було інвестовано у розвиток інфраструктури фінтех близько 120 млрд.\$ (2590 укладених угод), у першій половині 2019 року даний показник становив 38 млрд.\$ (962 укладені угоди) [7].

Значний обсяг інвестиційних надходжень у сфері фінтех-технологій отримали такі сектори, як грошові перекази та платежі, кредитування та банківські технології, фінансове планування, страхування та ін. Серед глобальних трендів сфери фінтех слід зазначити мобільні фінансові послуги, управління фінансами та рахунками, грошові перекази, роботи-консультанти, страхові технології, краудфандинг, P2P кредитування, блокчейн та криптовалюти.

Перелік використаних джерел:

1. Азаренкова Г. М., Журавель Т. М., Михайленко Р. М. Фінанси підприємств : навч. посіб. К. : Знання-Прес, 2009. 299 с.
2. Гриньков Д. Фінтех-революція. URL: <https://business.ua/finances/5684-fintekh-revolutsiya>
3. Колінець Л.Б. Фінансові інновації як чинники трансформації світового фінансового порядку. Економіка і суспільство. 2018. Вип.15. С. 28-32
4. Пантелєєва Н. М. Фінансові інновації в умовах цифровізації економіки: тенденції, виклики та загрози. Приазовський економічний вісник. 2017. № 3(03). С. 68-73.
5. Федоренко В. Г. Інвестознавство : підруч. К. : МАУП, 2004. 480 с.
6. Циганова Н. Фінансові інновації та їх роль у розвитку інноваційного підприємництва. URL: https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/25360/N_Tsyganova.pdf?sequence=1&isAllowed=y
7. The Pulse of Fintech 31 July 2019. Biannual global analysis of investment in Fintech. URL: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/xx/pdf/2019/07/pulse-of-fintech-h1-2019.pdf>

УДК 336.71

Якуб'як Олена

студентка гр. БМ-21

Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя, Тернопіль, Україна

Луциків Іванна

к.е.н., доцент кафедри менеджменту та адміністрування

Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя, Тернопіль, Україна

Olena Yakubiak

student BM-21

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ternopil, Ukraine

Ivanna Lutsyktiv

Associated Professor, PhD of management and administration department

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ternopil, Ukraine

РОЗВИТОК ВІДКРИТОГО БАНКІНГУ В УКРАЇНІ DEVELOPMENT OF OPEN BANKING IN UKRAINE

Світ розвивається все більше з кожним новим днем. Пристрої змінюють один одного, техніка модернізується, фінанси «оцифровуються», а банківська справа переходить в онлайн-